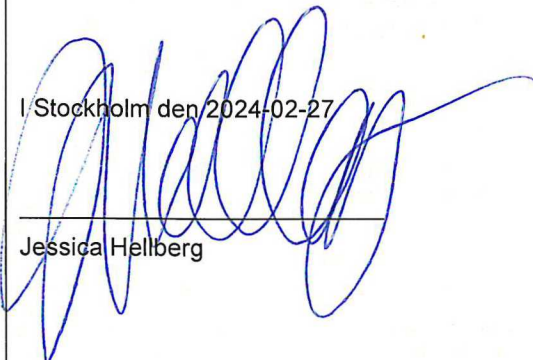




Stockholms
stad

Redovisning av LUM

Alla barn i centrum 0-2 år
Socialförvaltningen

Projektets namn Alla barn i centrum 0-2 år.
Beviljat belopp 500 000.
År 2023.
Stadsdelsförvaltningens namn, avdelning/enhet Socialförvaltningen, avdelningen för socialt stöd, framtid Stockholm.
Kontaktperson för projektet, namn, e-post, tfn Linnea Engström Nordin, linnea.engstrom.nordin@stockholm.se , 08-508 25 441. Maja Danneman, maja.danneman@stockholm.se , 08 508 25 485.
Ansvarig avdelnings-/enhetschef, Jessica Hellberg, enhetschef framtid Stockholm. <input checked="" type="checkbox"/> Kryss i rutan intygar att projektet har genomförts enligt beslut om projektplan och budget. <input type="checkbox"/> Kryss i rutan innebär att projektet inte har gjort av med samtliga beviljade medel. Följande summa ska betalas/har betalats tillbaka till Socialförvaltningen: _____kr. Undertecknad av Jessica Hellberg I Stockholm den 2024-02-27  _____ Jessica Hellberg

Ekonomisk redovisning

Rapporten ska avse beräknade intäkter och kostnader för projektperioden.

Intäkter

Beviljat belopp från socialnämnden	500 000.
Egen insats	400 000.
Övriga intäkter	0.
Summa	900 000.

Kostnader

Personalkostnader inkl. sociala avgifter: <i>Externa forskare 400 000 kr.</i> <i>Personalkostnader PLUS föräldraskapsstöd.</i>	800 000.
Administrativa kostnader (möteslokaler, förtäring, telefon)	0.
Utbildningskostnader (föreläsare, material) <i>Gruppledarmanual.</i>	39 990.
Övriga kostnader: <i>Översättningar.</i>	70 009.
Summa	909 909

Skicka ett inscannat undertecknat exemplar av redovisningen till
Socialförvaltningens funktionsbrevlåda fou.sof@stockholm.se

Eventuella frågor besvarar via fou.sof@stockholm.se

Redovisning lämnas senast 28 februari nästföljande år.

SAMMANFATTNING

Psykisk ohälsa är ett folkhälsoproblem som tycks öka och nå allt längre ner i åldrarna. Det är av största vikt och intresse för samhället att främja barns utveckling och välmående genom att skapa goda förutsättningar för föräldrar. Ett sätt att stärka föräldrar är genom olika program som kan främja barns hälsa eller förebygga ohälsa. För att möta de behov som finns för de små barnens föräldrar och de professionella som möter dem startades 2019 ett projekt för att utveckla ett program för målgruppen.

Projektet och programmet fick namnet *ABC 0-2 år*. En bred målsättning med det aktuella projektet var att främja hälsa och utveckling hos barn i åldrarna 0-2 år samt att stärka föräldrarna i deras föräldraroll. En ytterligare målsättning med projektet var att skapa förutsättningar för en utvärdering av programmet där externa forskare senare skulle analysera resultaten.

Det aktuella projektet bestod av två delar: (1) en randomiserad kontrollerad studie där *ABC 0-2 år* jämfördes med sedvanlig insats och (2) frågor till föräldrar och gruppledare om deras erfarenheter av programmet.

Under våren 2023 genomförde Plus föräldraskapsstöd två gruppledarutbildningar i programmet *ABC 0-2 år*. Gruppledarna som deltog i utbildningen rekryterade i sin tur föräldrar till deras föräldragrupper. Totalt genomfördes 33 föräldragrupper inom ramen för projektet.

Under rekryteringsprocessen och gruppledarutbildningen skickades samtycket ut om att delta i utvärderingen. Samtycket skickades ut till både föräldrar och gruppledare.

Föräldrar som hade svarat på första enkäten efter samtycke randomiserades in i interventionsgrupp eller kontrollgrupp.

Efter att alla enkätdata var insamlad lämnades den över till externa forskare för vidare analys. Resultaten av det arbetet kommer bli publicerat i en vetenskaplig artikel under våren 2024.

När det aktuella LUM-projektet avslutats går *ABC 0-2 år* över till att bli en del av PLUS föräldraskapsstöds ordinarie verksamhet. Programmet kommer att förvaltas av PLUS föräldraskapsstöd.

INNEHÅLL

Sammanfattning	3
Inledning.....	5
Projektets arbetssätt.....	6
Resultatredovisning	6
Jämställdhet	7
Slutsatser och förslag.....	7
Plan för vidare arbete framåt.....	8
Strategisk värde för staden som helhet.....	8
Referenser, källor	9

INLEDNING

Psykisk ohälsa är ett folkhälsoproblem som tycks öka och nå allt längre ner i åldrarna (Folkhälsomyndigheten, 2018). Det är av största vikt och intresse för samhället att främja barns utveckling och välmående genom att skapa goda förutsättningar för föräldrar. Ett sätt att stärka föräldrar är genom olika program som kan främja barns hälsa eller förebygga ohälsa (Ulfsdotter, Enebrink & Lindberg, 2014).

Professionella och föräldrar i Stockholms stad har länge efterfrågat föräldraskapsstöd för yngre barn. De professionella befinner sig på arenor som socialtjänst, öppen förskola och förskola. Behovet har även rapporterats från professionella och föräldrar på barnvårdscentralen (BVC).

I dagsläget saknas ett universellt, strukturerat, evidensbaserat och likvärdigt stöd för föräldrar på samtliga arenor där föräldrar befinner sig. Internationellt sett saknas det i nuläget också utvärderingar av universella program för målgruppen i randomiserade kontrollerade studier (RCT).

För att möta de behov som finns för de små barnens föräldrar och de professionella som möter dem startades 2019 ett projekt för att utveckla ett program för målgruppen. Projektet har finansierats via medel från Stockholms stads lokala utvecklingsmedel (LUM) och Storstockholms uppdrag psykisk hälsa.

ABC 0-2 år består av föräldraträffar som ska kunna ges till alla föräldrar på t ex öppen förskola, förskola, socialtjänst och andra arenor där föräldrar till små barn finns. Innehållet bygger på forskning om föräldraskap och om barns utveckling, Barnkonventionen och föräldrars önskemål och behov. *ABC 0-2 år* består av fyra föräldraträffar som är en timme långa som efterföljs av 30 minuter fika och nätverkande för föräldrarna som deltar på träffarna. Träffarna leds av två utbildade gruppleddare som följer en manual. Små barn är välkomna att följa med på träffarna. Ofta ges *ABC 0-2 år* på dagtid. Stöd i föräldraskapet innebär ett arbete med stöd i barnkonventionen eftersom flera artiklar knyter an till föräldraskapet.

Utvecklingen av *ABC 0-2 år* har gjorts tillsammans med tio av stadens elva stadsförvaltningar för att säkerställa att materialet passar föräldrar och verksamheter i hela Stockholm. *ABC 0-2 år* testades i föräldragrupper och revideringar gjordes utifrån resultatet. Föräldrarna som deltog i grupperna var mycket nöjda med innehållet i träffarna. De tyckte innehållet var tänkvärd och användbart för dem i deras vardag. Det fanns ingen signifikant skillnad i förståelse och användbarhet mellan föräldrar i grupperna män/kvinnor, innerstad/ytterstad och barn under 12 mån/barn över 12 mån. Av de föräldrar som deltog var 43 % pappor och 57 % mammor. Detta att jämföra med *ABC 3-12 år* där 30 % är pappor och 70 % är mammor deltar, både i Stockholm stad och i Sverige som helhet (plusportalen.se; ipsykologi.se).

Projektets syfte

En bred målsättning med det aktuella projektet var att främja hälsa och utveckling hos barn i åldrarna 0-2 år samt att stärka föräldrarna i deras föräldraroll. Detta genom att stödja föräldrar i deras föräldraskap, öka förutsättningarna för goda relationer mellan föräldrar och barn med fokus på förståelse för barns behov och utvecklingsnivå, understödja att föräldrar träffas och får nya kontaktytor och på så sätt understödja en god hälsa hos både barn och föräldrar. Föräldragrupperna blir en arena där föräldrarna kan utbyta erfarenheter i sitt föräldraskap och på det sättet stärka sig själv och andra. Programmet öppnar upp för att grupperna ska kunna hållas av professionella från två olika verksamheter. Föräldraträffarna kan till exempel hållas av en föräldrarådgivare från socialtjänsten och en pedagog på öppna förskolan. Att föräldrar får tillgång till professionella från två verksamheter genom möjligheten till det delade gruppleddarskapet i föräldragrupperna är fördelaktigt för familjerna, då det ger dem bredare stöd och ingångar till rätt hjälp om det skulle behövas. Genom denna typ av samverkan kan även verksamheterna få kontakt med fler föräldrar och andra föräldrar än de som vanligtvis besöker verksamheten, vilket möjliggör att fler föräldrar nås av de insatser som erbjuds i staden.

Mål och avgränsning

För att kunna uttala sig om *ABC 0-2 år* har någon effekt behöver metoden jämföras med sedvanlig insats som annars ges inom verksamheterna. Det är fördelaktigt om en sådan utvärdering genomförs av externa forskare för att resultaten ska kunna tolkas oberoende. Det aktuella projektet avsåg att skapa förutsättningar för att en sådan utvärdering skulle vara möjlig. Forskningsfrågor som genom det arbetet skulle besvaras var:

- Känner föräldrar som deltagit i programmet mer tilltro till sin föräldrakompetens än föräldrar som inte deltagit i programmet?
- Visar programmet positiva effekter på föräldrars beteende gentemot sina barn, föräldrars välmående och deras sociala stöd?
- Är programmet mer effektivt för vissa grupper av föräldrar (ex. beroende på kön på föräldern och socioekonomisk bakgrund)?
- Vad är föräldrarnas erfarenheter av att delta i *ABC 0-2 år*?
- Hur upplever gruppledare att leda programmet och vad är eventuella anledningar till att inte följa manualen?

PROJEKTETS ARBETSSÄTT

Det aktuella projektet bestod av två delar: (1) en randomiserad kontrollerad studie (RCT) och (2) frågor till föräldrar och gruppledare om deras erfarenheter av programmet. Datan som samlades in var både kvantitativ och kvalitativ. Plus föräldraskapsstöd planerade för att samla in data från totalt 300 föräldrar och 60 gruppledare. Föräldrar rekryteras till utvärderingen av gruppledare i deras ordinarie verksamheter (öppen förskola, förskola och socialtjänstens verksamheter). Föräldrar gavs information om *ABC 0-2 år* där det också informeras om att programmet skulle utvärderas genom att föräldrar svarar på enkätfrågor. Rekryteringsmaterialet fanns tillgängligt i dessa verksamheter och skapades under projektåret.

När föräldrar hade gett sitt samtycke till att delta fick de svara på frågor som valdes ut av externa forskare tillsammans med PLUS föräldraskapsstöd. Dessa frågor togs från etablerade skalor med stark validitet. Enkäten var på svenska som dels rörde bakgrundsvariabler samt frågor kring föräldrars tilltro till föräldraförmågan, förädrabeteenden och föräldra-barnrelationen, föräldrars välmående och föräldrars sociala nätverk. Efter att gruppledarna svarat på enkäten blev föräldrar slumpmässigt indelade i antingen interventionsgrupp eller kontrollgrupp. När deltagarna i interventionsgruppen slutfört programmet fick de och föräldrarna i kontrollgruppen en enkät innehållandes samma frågor som i enkäten fyra veckor tidigare. Föräldrar som blev randomiserade till kontrollgruppen erbjöds *ABC 0-2 år* efter att den andra enkäten hade fyllts i. Gruppledare gavs också information om deras deltagande i projektet. Därefter gav de samtycke till att delta. Gruppledare gav sitt samtycke till deltagande i projektet innan de startade upp föräldragruppen. För att möjliggöra för att tillräckligt många föräldragrupper skulle kunna erbjudas planerades och hölls två gruppledarutbildningar under våren 2023.

Projektet har en godkänd etikansökan från etikprövningsmyndigheten.

RESULTATREDOVISNING

Arbetet har under projektåret i huvudsak gått enligt plan. Under våren 2023 genomfördes två gruppledarutbildningar där totalt 74 gruppledare utbildades i metoden. Ytterligare 16 stycken gruppledare som utbildats vid ett tidigare tillfälle anmälde sitt intresse för att hålla föräldragrupper inom ramen för utvärderingen. Genom dessa gruppledare rekryterades 399 föräldrar till olika föräldragrupper. Av dessa 399 föräldrar var det sen 324 som fyllde i både samtycke och enkät 1 och därefter randomiserades in i interventionsgrupp eller kontrollgrupp. Av dessa 324 föräldrar var det sen 227 föräldrar som svarade på

eftermätningen. Totalt 59 gruppledare samtyckte till att själva delta i utvärderingen och fylla i de fyra checklistorna. Totalt genomfördes 33 föräldragrupper inom ramen för utvärderingen. Efter att alla enkätdata var insamlad lämnades den över till externa forskare för vidare analys.

Resultaten av det arbetet kommer bli publicerat i en vetenskaplig artikel under våren 2024.

JÄMSTÄLLDHET

Jämställt föräldraskap har haft en central roll i utvecklingen av *ABC 0-2 år*. Detta genom att *ABC 0-2 år* skapades som ett program där pappor eller den andre föräldern (i de familjer där det finns fler föräldrar) lättare skulle ha möjlighet att delta samt känna sig inkluderade i större utsträckning. I *ABC 0-2 år* utgår man från att pappor eller den andra föräldern är/vill vara aktiva i ansvaret kring barnen då studier visar att det främjas engagemang (van der Gaag et. al., 2019). Pappor eller den andre föräldern har inkluderats i texter och i illustrationerna.

Plus föräldraskapsstöd har också vid utvecklingen av rekryteringsmaterialet utgått från den forskning som finns gällande marknadsföring av föräldraskapsstöd och hur ett program kan locka fler pappor (Wells, Sarkadi, Salari, 2016). Att främja jämställdhet går även i linje med regeringens nationella strategi för ett starkt föräldraskapsstöd samt med barnkonventionens artikel 18 där det står skrivet att "konventionsstaterna ska göra sitt bästa för att säkerställa erkännandet av principen att båda föräldrarna har gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling" (Socialdepartementet, 2018; UNICEF, 2009).

Vid den senaste mätningen av *ABC 0-2 år* gick det att se att 43% av de som deltog var pappor och 57% mammor. Det indikerar att det kan vara lättare att locka fler pappor till *ABC 0-2 år*.

SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

En slutsats som kan dras av arbetet i det aktuella LUM-projektet är att det går att genomföra en gedigen datainsamling i en verksamhet som PLUS föräldraskapsstöd. Trots att det har varit ett omfattande arbete med många berörda personer (som gruppledare, föräldrar och chefer) och nya utmaningar och problem som ska lösas har arbetet med att skapa förutsättningar för en vetenskaplig utvärdering kunnat slutföras.

En framgångsfaktor för arbetet har varit den organisering av arbete samt erfarenhet som har funnits inom verksamheten PLUS föräldraskapsstöd. Det har funnits kompetens och verktyg för att ge gruppledarutbildningar i programmet *ABC 0-2 år* för att senare skapa förutsättningar för att utvärdera metoden. En annan framgångsfaktor är de verksamheter som PLUS föräldraskapsstöd arbetar mot, som är de som genomför föräldragrupperna. Utan den erfarenheten och det engagemang som finns där med att rekrytera föräldrar och hålla föräldragrupper hade detta projekt inte varit genomförbart. En tredje framgångsfaktor är den kontakt och dialog som har funnits mellan PLUS föräldraskapsstöd och berörda chefer och samordnare. Denna del i arbetet har möjliggjort för ett användande av metoden under utvärderingen men också för en implementering av metoden.

Trots att projektet har gått enligt plan har det ändå varit en utmaning att genomföra ett så omfattande arbete på kort tid, lite medel och få personal. Projektet fick också lösa en utmaning i att forskningshuvudmannen behövde bytas under pågående datainsamling.

En lärdom som kan dras av allt detta inför kommande projekt är att det behövs mer personal, medel och tid för ett liknande arbete. Även om kunskap kan förvärfvas under ett projekts gång underlättar det om en projektgrupp är större och består av fler deltagare med unika och kompetenser.

PLAN FÖR VIDARE ARBETE FRAMÅT

Efter att det aktuella LUM-projektet avslutats går *ABC 0-2 år* över till att bli en del av PLUS föräldraskapsstöds ordinarie verksamhet. Programmet kommer att förvaltas av PLUS föräldraskapsstöd. Gruppledarutbildningar i programmet kommer att erbjudas regelbundet och Stockholms stads stadsdelsförvaltningar kommer att erbjudas stöd i arbetet med programmet. Exempel på stöd kommer vara:

- Nätverksträffar varje termin för samordnare i *ABC 0-2 år* med information, diskussion och erfarenhetsutbyte. Samordnarens chef kommer att bjudas in till några av dessa möten.
- Stockholms stad stadsdelsförvaltningar har en kontaktperson på PLUS föräldraskapsstöd. Kontaktpersonen har främst kontakt med samordnaren som kommer att kunna ge stöd gällande *ABC 0-2 år* utifrån lokala behov och önskemål.
- Gruppledare i *ABC 0-2 år* kommer få erbjudande om att delta i lokala nätverksträffar. PLUS föräldraskapsstöd kommer att kunna bistå med stöd i att starta upp sådana nätverk om de inte har hållits tidigare i stadsdelsförvaltningen.
- Gruppledare i *ABC 0-2 år* och samordnare i programmet kan vända sig till PLUS föräldraskapsstöds funktionsbrevlåda med frågor gällande utbildningar, program och även få support i plusportalen.
- Utbildade gruppledare kommer att erbjudas att delta på en inspirationsföreläsning en gång per år med olika teman kopplade till PLUS föräldraskapsstöds program.
- Fortsätta att översätta föräldrarnas material samt rekryteringsfoldern till fler språk.
- Fortsätta stödja stadsdelsförvaltningarnas arbete med att aktivt rekrytera de föräldrar som vanligtvis inte nås till föräldraskapsstödjande interventioner.

Om resultaten från den vetenskapliga studien är signifikanta vad gäller programmets effekt kommer en del av det fortsatta arbetet också vara att sprida dessa inom stadens verksamheter med syfte att fler professionella ska utbilda sig i metoden.

STRATEGISK VÄRDE FÖR STADEN SOM HELHET

Att utveckla och utvärdera *ABC 0-2 år* är av strategisk betydelse för Stockholms stad som helhet. Stockholm stad ligger genom detta arbete i framkant gällande preventiva interventioner på universell nivå under hela barnets uppväxt (0-18 år), vilket stämmer överens med målen i regeringens nationella strategi för föräldraskapsstöd (Socialdepartementet, 2018). Detta genom att *ABC 0-2 år* utgör den sista länken för de två övriga ABC-programmen (*ABC 3-12 år* och *ABC tonår*). Att erbjuda universellt stöd främjar hälsan hos barn och minskar ohälsan, både på kort och på lång sikt (Ulfsson, Enebrink & Lindberg, 2014). Dessa interventioner kan även göra att fler familjer söker vidare hjälp om behovet finns. Tröskeln att söka vidare hjälp i sitt föräldraskap kan minska efter deltagande i en grupp.

REFERENSER, KÄLLOR

Försäkringskassan (2023). *Socialförsäkringen i siffror, 2023*, hämtat den 16 januari 2024
<https://www.forsakringskassan.se/download/18.2af5a1181888f8e751eaf/1687877749315/socialforsakringen-i-siffror-2023.pdf>

Ipsykologi.se.

Lundahl, BW, et al. (2008) A meta-analysis of father involvement in parent training. *Research of Social Work Practice*, 18, 97-106.

Plusportalen.se:

Skolverket (2016). Från <https://www.skolverket.se/getFile?file=3758>

Socialdepartementet (2018). *En nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd*. Artikelnr: S2018.013.
Stockholm: Regeringskansliet.

Ulfsdotter, M., Enebrink, P., Lindberg, L. (2014). Effectiveness of a universal health-promoting parenting program: a randomized waitlist-controlled trial of All Children in Focus. *BMC Public Health*, 18, 1083.

UNICEF (2009). Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. Artikel 18.

van der Gaag, N., Heilman, B., Gupta, T., Nembhard, C., and Barker, G. (2019). *State of the World's Fathers: Unlocking the Power of Men's Care*. Washington, DC: Promundo-US.

Wells, M., Sarkadi, A., Salari, R. (2016). Mothers' and fathers' attendance in a community-based universally offered parenting program in Sweden. *Scandinavian Journal of Public Health*, 44, 274-280.